

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 22.10.2009
KOM(2009) 558 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE

**Výroční zpráva o činnosti Evropské unie v oblasti výzkumu a technologického rozvoje
v roce 2008**

{SEC(2009)1380}

1. Úvod

Tato výroční zpráva zahrnuje vývoj a činnosti za rok 2008. Byla vypracována podle článku 173¹ Smlouvy o založení Evropského společenství.

Zprávu doprovází pracovní dokument útvarů Komise s podrobnějšími údaji a statistikami. Hlavní kapitoly pojednávají o činnostech a výsledcích dosažených v roce 2008 a o vývoji činnosti v oblasti výzkumu a technologického rozvoje v členských státech Evropské unie (EU).

2. VÝVOJ POLITIKY: EVROPSKÝ VÝZKUMNÝ PROSTOR (ERA)

Výzkum tvoří stěžejní součást Lisabonské strategie od jejího zahájení v roce 2000. Výzkumná politika Společenství podporuje konkurenceschopnost evropského průmyslu a rozvoj jiných politik Společenství, díky čemuž je klíčovou oblastí politiky pro hledání odpovídajících reakcí na úkoly, které čekají Evropu. Po druhém roce úspěšného provádění Sedmého rámcového programu (7. RP) a dalším pokroku dosaženém v Evropském výzkumném prostoru výzkumná politika Společenství dosáhla svých celkových cílů.

Základní cíle výzkumné politiky Společenství i nadále usilují o vysokou kvalitu výzkumu a zvyšování jeho sociálně ekonomického významu větší otevřeností a atraktivností ERA s cílem uskutečňovat pátou svobodu (svobodu pohybu znalostí) prohlubováním mezinárodní vědeckotechnické spolupráce a těsnějším vztahem s okolními zeměmi. Vytváření strategického partnerství s členskými státy zůstává jedním ze základních nástrojů pro dosahování těchto cílů.

Když se nebude více investovat do výzkumu a rozvíjet výzkumný systém světové úrovně v Evropě, přijde to příští generace draho a ohrozí to náš blahobyt. Statistiky investic do výzkumu a vývoje² ukazují přetrvávající mezeru mezi EU a USA, přičemž intenzita výzkumu a vývoje v EU stagnuje na 1,84 % hrubého domácího produktu (HDP), což značně zaostává za 2,61% úrovní v USA.

Nepřetržité zvyšování veřejných investic do výzkumu a vývoje je obzvláště důležité v souvislosti s finanční a ekonomickou krizí, protože může mít proticyklický účinek v době, kdy se soukromé rozpočty na výzkum a vývoj nacházejí pod tlakem. Politici by měli současně zajistit, aby soukromé investice do výzkumu a vývoje nebyly vytlačovány a aby narušování hospodářské soutěže veřejnými výdaji na výzkum a vývoj bylo co nejmenší. I když je obtížné předpovědět dopad současného poklesu, strukturální reforma politiky výzkumu a vývoje zůstává klíčovým faktorem ke zmírnění účinků krize a zajištění obnovy. Výzkum a vývoj byl proto důležitou součástí plánu hospodářské obnovy přijatého Evropskou Radou v prosinci 2008. Komise především navrhla zahájit tři partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem v odvětví automobilového průmyslu (iniciativa „evropská zelená auta“), v odvětví

¹ “Na počátku každého roku předloží Komise zprávu Evropskému parlamentu a Radě. Zpráva pojedná zejména o činnostech v oblasti výzkumu a technického rozvoje a v oblasti šíření výsledků za uplynulý rok a o pracovním programu pro běžný rok“.

² http://ec.europa.eu/research/era/pdf/key-figures-report2008-2009_en.pdf.

stavebnictví (iniciativa „evropské energeticky účinné budovy“) a zvýšit využívání technologií ve výrobě (iniciativa „továrny budoucnosti“)³.

Dne 30. května 2008 zahájila Rada ve složení pro konkurenceschopnost lublaňský proces, jehož základním cílem je zlepšit řízení výzkumné politiky v celé EU, aby se pokračovalo dál v realizaci ERA⁴. Vytváří rámec pro aktivní zapojení všech příslušných účastníků výzkumu do uskutečňování pěti specifických iniciativ politiky ERA zahájených v roce 2008 (viz oddíl 3.1).

Dne 2. prosince 2008 přijala Rada ve složení pro konkurenceschopnost Dlouhodobou vizi ERA 2020⁵. Tato vize předpokládá jako klíčový odkaz pro stanovení budoucích opatření plně rozvinutý prostor ERA do roku 2020, v němž budou zajištěny atraktivní podmínky pro provádění výzkumu a pro investování do evropských odvětví náročných na výzkum a vývoj za pomoci optimalizované vědecké soutěže, spolupráce a koordinace.

Uplatňování „páté svobody“ přijaté Evropskou radou v březnu 2008⁶, je těžištěm vize ERA. Pátá svoboda předpokládá volný pohyb výzkumníků, vědeckých znalostí a technologií v celé Evropě. V tomto ohledu je nejdůležitější odstraňování překážek a vytváření nových podmínek na podporu tohoto pohybu, včetně revize aspektů různých politik Společenství, které ovlivňují výzkum a znalosti.

3. ČINNOSTI EU V OBLASTI VÝZKUMU A TECHNOLOGICKÉHO ROZVOJE

3.1. Výsledky politik

Evropská rada zahájila na svém jarním zasedání v roce 2008 druhý cyklus revidované Lisabonské strategie a znovu potvrdila výzkum a znalosti jako jednu ze čtyř priorit⁶. Dosažení dalšího pokroku v cíli zaměřeném na intenzitu výzkumu a vývoje v EU bylo výslovně označeno za oblast, ve které je nutné zvýšit činnost.

Lublaňský proces poskytuje rámec pro plnění politického závazku na vysoké úrovni a celkové řízení ERA s konkrétním pokrokem za pomoci společných opatření a udržitelného partnerství mezi členskými státy, Komisí a příslušnými účastníky výzkumu. Po projednání a po konzultacích o zelené knize ERA z roku 2007⁷ se zúčastněnými stranami bylo v této souvislosti v roce 2008 zahájeno pět iniciativ ERA:

- S cílem urychlit realizaci skutečného pracovního trhu pro výzkumné pracovníky bylo přijato sdělení „Lepší kariéra a větší mobilita: evropské partnerství pro výzkumné pracovníky“⁸. Proces jeho uskutečňování byl zahájen.
- Aby se zlepšilo využívání výsledků výzkumu financovaného z veřejných zdrojů, přijala Komise doporučení o správě duševního vlastnictví při činnostech v oblasti předávání znalostí a o souboru zásad pro univerzity a další veřejnoprávní výzkumné organizace⁹.

³ KOM(2008) 800.

⁴ Viz dok. 10231/08.

⁵ Viz dok. 16767/08.

⁶ Viz dok. 7652/1/08.

⁷ KOM(2007) 161.

⁸ KOM(2008) 317.

⁹ Doporučení Komise K(2008) 1329.

Byla vytvořena pracovní skupina Výboru pro vědecký a technický výzkum (CREST)¹⁰ a specializované fórum pro podporu provádění doporučení a kodexu.

- Bylo přijato sdělení o společném plánování¹¹ veřejných výzkumných programů. Za účelem výběru témat byla pod záštitou Rady vytvořena Skupina na vysoké úrovni pro společné plánování (GPC). Pod vedením členských států pokračovaly práce na rozvoji společné iniciativy v oblasti neurologicko-degenerativních onemocnění, zejména Alzheimerovy nemoci („iniciativa Alzheimer“).
- Komise přijala návrh na právní rámec pro evropskou výzkumnou infrastrukturu¹². Jeho cílem je poskytnout právní rámec odpovídající specifickým potřebám, aby se usnadnilo společné zřizování a provoz rozsáhlých evropských výzkumných infrastruktur členských států.
- Byl přijat „Evropský strategický rámec pro mezinárodní vědeckotechnickou spolupráci“, který podtrhuje význam rozvoje partnerství mezi členskými státy a Komisí za účelem posílení koordinace a vytváření synergií ve vědeckotechnické spolupráci s ostatním světem¹³. Jak se zdůrazňuje ve sdělení, zvyšováním globálních nároků roste potřeba nového přístupu k mezinárodní spolupráci ve vědě a technice.

Evropská rada v červnu rozhodla, že v Budapešti zřídí sídlo Evropského inovačního a technologického institutu (ETI) jako iniciativy zaměřené na lepší propojení třech pólů znalostního trojúhelníku výzkumu, vzdělávání a inovací. Osmnáct zástupců odvětví výzkumu, vyššího vzdělávání a podniků bylo jmenováno za členy správní rady. Do konce roku 2009 budou vybrána a zahájí činnost první znalostní a inovační společenství (KIC).

V roce 2008 byly Evropské technologické platformy (ETP)¹⁴ hnacím motorem cíle Komise zavést různé formy rozsáhlých partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem: rozvinuly společné technologické iniciativy (JTI), přispěly k průmyslovým iniciativám v souvislosti se strategickým plánem pro energetické technologie (SET)¹⁵ a pomohly formovat partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem v rámci plánu hospodářské obnovy¹⁶, jak bylo uvedeno výše. Rada ETP překročila rámec svých výzkumných plánů tím, že přispívala k iniciativě týkající se rozhodujících trhů v Evropě¹⁷.

V roce 2008 se dále rozvíjely existující nástroje pro spolupráci v rámci 7. RP jako iniciativy podle článku 169 a JTI¹⁸. Komise přijala podle článku 169 návrh na Evropský metrologický společný výzkumný program¹⁹ a bylo dosaženo dohody jak v iniciativě Asistované žití v domácím prostředí²⁰, tak i v iniciativě Eurostars²¹. Po přijetí nařízení v roce 2007, kterými

¹⁰ Viz <http://www.consilium.europa.eu/crest>.

¹¹ KOM(2008) 468.

¹² KOM(2008) 467.

¹³ KOM(2008) 588.

¹⁴ Viz <http://cordis.europa.eu/technology-platforms/>.

¹⁵ KOM(2007) 723.

¹⁶ KOM(2008) 800.

¹⁷ Viz <http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm>.

¹⁸ JTI jsou partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem v průmyslovém výzkumu na evropské úrovni vytvořené podle článku 171 Smlouvy.

¹⁹ KOM(2008) 814

²⁰ Úř. věst. L 201, 30.7.2008, s. 49.

²¹ Úř. věst. L 201, 30.7.2008, s. 58.

byly vytvořeny první čtyři JTI²², přijala Rada v roce 2008 páté nařízení JTI týkající se palivových článků a vodíku²³. Všechny pět JTI zahájilo v roce 2008 svou činnost. Pracovní dokument útvarů Komise doprovázející tuto výroční zprávu obsahuje statistické údaje o činnostech uskutečněných v roce 2008 ve čtyřech JTI sestavených v roce 2007. Tvoří první zprávu o pokroku dosaženém těmito JTI podle ustanovení čl. 11 odst. 1 příslušného nařízení Rady.

Finanční nástroj na sdílení rizik (RSFF) zajišťuje půjčky pro výzkum, vývoj a investice do inovací s podporou 7. RP. Sedmý rámcový program přispěje k tomuto plánu částkou jedna miliarda EUR, což spolu s příspěvkem Evropské investiční banky (EIB) umožní poskytnout půjčky ve výši 8–12 miliard EUR. V roce 2008 EIB podepsala 16 bankovních operací na poskytnutí půjček v objemu 1 020 milionů EUR. Od července 2007, kdy se začaly poskytovat půjčky, celková výše půjček podepsaných na základě RSFF za období 2007–2008 dosáhla 1 480 milionů EUR.

Je třeba poznamenat, že Rada v prosinci 2008 schválila vytvoření Evropského nástroje pro čistou dopravu (ECTF) v rámci EIB za účelem podpory investic zaměřených na výzkum, vývoj a inovace v oblastech snižování emisí a energetické účinnosti v odvětví evropské dopravy. ECTF bude činit 4 miliardy EUR za rok a zaměřuje se na odvětví automobilové, železniční, letecké a lodní dopravy.

V roce 2008 byly podepsány dohody o přidružení k 7. RP s Bosnou a Hercegovinou a Černou Horou. Výzkumní pracovníci z 39 zemí (27 členských států a 12 přidružených zemí) teď mají stejná práva a povinnosti v účasti na výzkumných projektech 7. RP. Kromě toho byla v roce 2008 uzavřena dohoda o vědeckotechnické spolupráci s Egyptem, která se už prozatímně uplatňovala, byla podepsána dohoda o vědeckotechnické spolupráci s Novým Zélandem a byla zahájena jednání o dohodě o vědeckotechnické spolupráci s Jordánskem (ES). Dále byly uzavřeny a vstoupily v platnost dohody o přidružení se Švýcarskem a Izraelem (ES), které se už prozatímně uplatňovaly.

Během konference o plánu SET¹⁵ v Paříži bylo vytvořeno Evropské spojení pro energetický výzkum (EERA). V průběhu roku 2009 vytyčí evropské průmyslové iniciativy plánu SET plán činnosti pro své příslušné technologie. EERA zajistí, aby měl plán výzkumu kontinuitu a aby poskytoval pevnou inovační základnu pro iniciativy.

Tři sdělení²⁴ zabývající se oblastí IKT zajišťují komplexní strategii pro výzkum a inovace IKT v EU. Strategie vychází z úspěchů a poučení získaných z činností IKT v rámcovém programu.

Ve sděleních jsou navržena opatření, která spojují hybnou sílu nabídky a poptávky v oblasti inovací, zadávání veřejných zakázek v oblasti výzkumu a vývoje a partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem tak, aby vedla zejména k rozvoji internetu budoucnosti. Jsou v nich navržena také konkrétní opatření s cílem zastavit roztříštěnost úsilí v oblasti výzkumu a inovací IKT, toto úsilí lépe koordinovat a v případě potřeby sdílet společné zdroje.

²² Prvními čtyřmi JTI jsou: Inovativní léčiva (nařízení Rady (ES) č. 73/2008, <http://imi.europa.eu>), Clean Sky (nařízení Rady (ES) č. 71/2008, <http://www.cleansky.eu>), ARTEMIS (nařízení Rady (ES) č. 74/2008, <http://www.artemis-ju.eu>) a ENIAC (nařízení Rady (ES) č. 72/2008, www.eniac.eu).

²³ Nařízení Rady (ES) č. 521/2008 ze dne 30. května 2008, <http://ec.europa.eu/research/fch>.

²⁴ KOM(2009) 116; KOM(2009) 184; KOM(2009) 108.

Sdělení „Vypracování ucelené strategie pro Evropský plán zemědělského výzkumu“²⁵ zdůrazňuje řadu klíčových iniciativ pro řešení nových úkolů pro evropské zemědělství. V roce 2008 bylo rovněž přijato sdělení²⁶, v němž je navržena evropská strategie pro lodní a námořní výzkum.

Strukturální fondy hrají v podpoře regionů při provádění Lisabonské strategie důležitou roli. Strategické pokyny Společenství pro politiku soudržnosti se ve zvýšené míře zaměřují na lisabonské priority, které zahrnují výzkum. Analýza všech schválených operačních programů²⁷ ukazuje, že téměř 25 % (86 miliard EUR) z celkových strukturálních fondů EU na roky 2007–2013 má být vyčleněno na výzkum, vývoj a inovace²⁸.

3.2. Provádění rámcových programů

Sedmý rámcový program (7. RP) s celkovým rozpočtem více než 50 miliard EUR (7. RP Euratomu 2,7 miliardy EUR na 5 let) tvoří klíčový nástroj reakce na potřeby Evropy z hlediska pracovních míst, konkurenceschopnosti, udržitelného rozvoje s cílem uspokojit potřeby výzkumu jiných politik Společenství a dostat se na vedoucí místo v celosvětové znalostní ekonomice.

Rok 2008 byl druhým rokem provádění 7. RP. V odpovědi na 55 výzev k podávání návrhů zaslalo více než 72 000 uchazečů zhruba 14 000 návrhů. Přibližně 2 500 návrhů bylo vybráno pro finanční podporu.

Na základě 7. RP byly vytvořeny dvě výkonné agentury. Za účelem realizace specifického programu „Myšlenky“ 7. RP byla vytvořena Výkonná agentura Evropské rady pro výzkum (ERCEA)²⁹. Výkonná agentura pro výzkum (REA)³⁰ bude provádět části specifických programů 7. RP „Spolupráce“ (témata prostoru a bezpečnosti), „Kapacity“ (výzkum ve prospěch malých a středních podniků) a „Lidé“ a bude poskytovat celkové služby podpory 7. RP³¹ v přijímání/hodnocení návrhů, řízení jmenovacích listin s odbornými hodnotiteli a právní a finanční validaci účastníků rámcových programů.

Deset témat určených v programu „Spolupráce“ odráží klíčové oblasti znalostí a technologií, v nichž je vynikající výzkum mimořádně důležitý pro zvýšení schopnosti Evropy řešit úkoly pro budoucnost. V roce 2008 bylo předloženo celkem 4 619 návrhů a 787 z nich bylo vybráno pro finanční podporu s celkovým požadovaným příspěvkem Společenství v částce více než 2,8 miliard EUR. Bylo vyvíjeno úsilí o zvýšení mezioborových aktivit a spolupráce s třetími zeměmi zahájením společných nebo koordinovaných výzev.

V programu „Myšlenky“ byla první výzva k „Pokročilým grantům“ uveřejněna v roce 2008. Na základě této výzvy bylo obdrženo více než 2 000 návrhů a 275 bylo vybráno pro finanční podporu s celkovým požadovaným příspěvkem Společenství ve výši zhruba 589 milionů EUR.

²⁵ KOM(2008) 862.

²⁶ KOM(2008) 534.

²⁷ Operační program (OP) představuje priority členského státu (a/nebo regionů), který využívá fondy.

²⁸ Viz http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/index_en.htm.

²⁹ Viz <http://erc.europa.eu>.

³⁰ Viz <http://ec.europa.eu/research/rea>.

³¹ S výjimkou specifického programu „Myšlenky“ a Euratomu.

Program „Lidé“ napomáhá celé škále opatření na podporu školení a vytváření sítí výzkumných pracovníků, profesního rozvoje, celoživotního vzdělávání a partnerství mezi průmyslovými podniky a vysokými školami. V roce 2008 bylo předloženo 4 563 návrhů, z nichž bylo přibližně 1 200 vybráno pro finanční podporu.

Program „Capacity“ je zaměřen na rozvoj nejlepších možných zdrojů a podmínek pro výzkumnou obec Evropy. Celkem bylo předloženo 1 659 návrhů pro různé aktivity programu a 281 bylo vybráno pro finanční podporu s celkovým požadovaným příspěvkem Společenství ve výši zhruba 782 milionů EUR.

Pokud jde o 7. RP *Euratomu*, v oblasti jaderného štěpení a radiační ochrany bylo předloženo 38 návrhů a 18 z nich bylo vybráno pro finanční podporu s celkovým požadovaným příspěvkem Společenství ve výši zhruba 52 milionů EUR.

Společné výzkumné středisko nadále provádělo v průběhu roku 2008 výzkumné činnosti podle svých specifických programů a podílelo se na provádění přímých opatření 7. RP na podporu evropských tvůrců politik.

Během roku 2008 byly revidovány pokyny o opravných prostředcích. Pravidla pro předkládání návrhů a související postupy při hodnocení, výběru a zadávání³² byly také revidovány v souvislosti s postupy etického přezkumu, zacházením s akcemi v oblasti výzkumu a technologického rozvoje citlivými na bezpečnost a bodovým hodnocením. Kromě toho byly v roce 2008 aktualizovány pracovní programy³³ pro všechny specifické programy 7. RP. Byla zajištěna koordinace interinstitucionálních vztahů s Radou, Evropským parlamentem, Evropským hospodářským a sociálním výborem, Výborem regionů a také s CREST.

V průběhu roku 2008 bylo provedeno několik zlepšení na podporu infrastruktury 7. RP. Zahrnují první celý rok fungování ústředního hodnotícího nástroje a zahájení Jednotného registračního nástroje (URF). Pokračovala také práce na přípravě kritérií přijatelnosti, podle kterých se příjemcům podpory 7. RP umožňuje hradit osobní náklady na základě výpočtu průměrných osobních nákladů. Byly také uskutečněny přípravné práce na revizi 60 % přechodné paušální částky pro nepřímé náklady.

V průběhu celého roku 2008 se potvrdila vysoká úroveň využívání informační služby Společenství pro výzkum a vývoj CORDIS (16,4 milionů návštěv)³⁴ a také vysoká úroveň její dostupnosti (97,8 %). Všechny výzvy k podávání návrhů v rámci 7. RP byly uveřejněny včas. Průzkum spokojenosti uživatelů v roce 2008 ukázal vysokou úroveň spokojenosti zejména s novinkami CORDIS, stránkami 7. RP a službami zasílání oznámení elektronickou poštou. Počet předplatného pro *research*eu supplements (doplňky k výzkumu eu)*³⁵ se během roku 2008 zdvojnásobil a prokázal zájem uživatelů o tuto publikaci.

³² Viz http://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/docs/fp7-evrules_en.pdf.

³³ Viz http://cordis.europa.eu/fp7/find-doc_en.html#workprogrammes.

³⁴ <http://cordis.europa.eu>.

³⁵ http://ec.europa.eu/research/research-eu/index_en.html.

4. VÝVOJ V ČLENSKÝCH STÁTECH A POUŽÍVÁNÍ OTEVŘENÉ METODY KOORDINACE

4.1. Otevřená metoda koordinace na podporu dosažení cíle 3 %

V 3% akčním plánu³⁶ byla otevřená metoda koordinace (OMK) určena jako důležitý nástroj ke zvýšení intenzity výzkumu a vývoje EU a přiblížení se 3 % HDP do roku 2010. OMK od té doby fungovala v ročních cyklech. CREST zahájil čtvrtý cyklus v prosinci 2007 ustavením Pracovní skupiny CREST pro univerzity, kompetenční centra podporovaná průmyslem, internacionalizaci výzkumu a vývoje a přezkumu použité kombinace politických opatření v Rakousku a Bulharsku³⁷.

CREST také uskutečňuje proces vzájemného učení založený na vnitrostátních reformních programech v souvislosti s revidovanou Lisabonskou strategií. V roce 2008 se proces zaměřil na pokrok investičních cílů jednotlivých států a na příspěvek vnitrostátních strategií výzkumu a vývoje k provádění Evropského výzkumného prostoru.

Byl zpracován plán OMK-NET³⁸ s cílem podpořit vzájemné učení a činnosti koordinace politik uskutečňované menšími skupinami členských států a/nebo jejich regionů v otázkách politiky, které jsou předmětem jejich specifického zájmu. Jako výsledek výzvy zahájené v září 2007 bylo pro finanční podporu v roce 2008 vybráno sedm projektů.

V konkrétní oblasti zemědělského výzkumu hraje významnou roli při usnadňování koordinace zemědělského výzkumu v celé Evropě Stálý výbor pro zemědělský výzkum (SCAR) v těsné spolupráci se sítí zástupců členských států pro znalostní biohospodářství.

4.2. Trendy veřejných a soukromých investic do výzkumu

Intenzita výzkumu a vývoje

Intenzita výzkumu a vývoje zemí EU-27 v roce 2007 měřená jako hrubé výdaje na výzkum a vývoj (GERD) procentem HDP činila 1,83 %. I když se skutečné výdaje na výzkum a vývoj za stejné období zvýšily o 19,6 %, intenzita výzkumu a vývoje stagnovala v důsledku odpovídajícího zvýšení HDP.

Stabilita intenzity výzkumu a vývoje na celkové úrovni EU zastírá odlišný vývoj na úrovni členských států. V 17 členských státech se intenzita výzkumu a vývoje za období 2000–2007 zvýšila. Na druhé straně 10 zbývajících států (Belgie, Bulharsko, Řecko, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Polsko, Slovensko, Švédsko a Spojené království – představující dohromady zhruba 47,1 % HDP zemí EU-27) zaznamenalo v období 2000–2007 pokles intenzity svého výzkumu a vývoje. Ke značnému zvýšení intenzity výzkumu a vývoje došlo většinou v zemích s nízkou intenzitou výzkumu a vývoje s výjimkou Rakouska ukazujícího, že růst intenzity výzkumu a vývoje byl především procesem dohánění zpoždění.

Od roku 2005 si každý členský stát (vyjma Bulharska) vytýčil vnitrostátní cíl intenzity výzkumu a vývoje. Tyto vnitrostátní cíle se mohou od celkového 3% cíle EU lišit v závislosti na konkrétní situaci každého členského státu v oblasti výdajů na výzkum a vývoj. Obrázek 1 znázorňuje pokrok dosažený každým členským státem v plnění vlastního cíle intenzity

³⁶ KOM(2003) 226.

³⁷ http://ec.europa.eu/invest-in-research/coordination/coordination01_en.htm.

³⁸ http://ec.europa.eu/invest-in-research/coordination/coordination02_en.htm.

výzkumu a vývoje (šedá barva) a pokrok, který má být ještě učiněn (modrá barva), a ukazuje, že mnoho členských států (a země EU-27 jako celek) musí k dosažení svých cílů vyvinout značné úsilí.

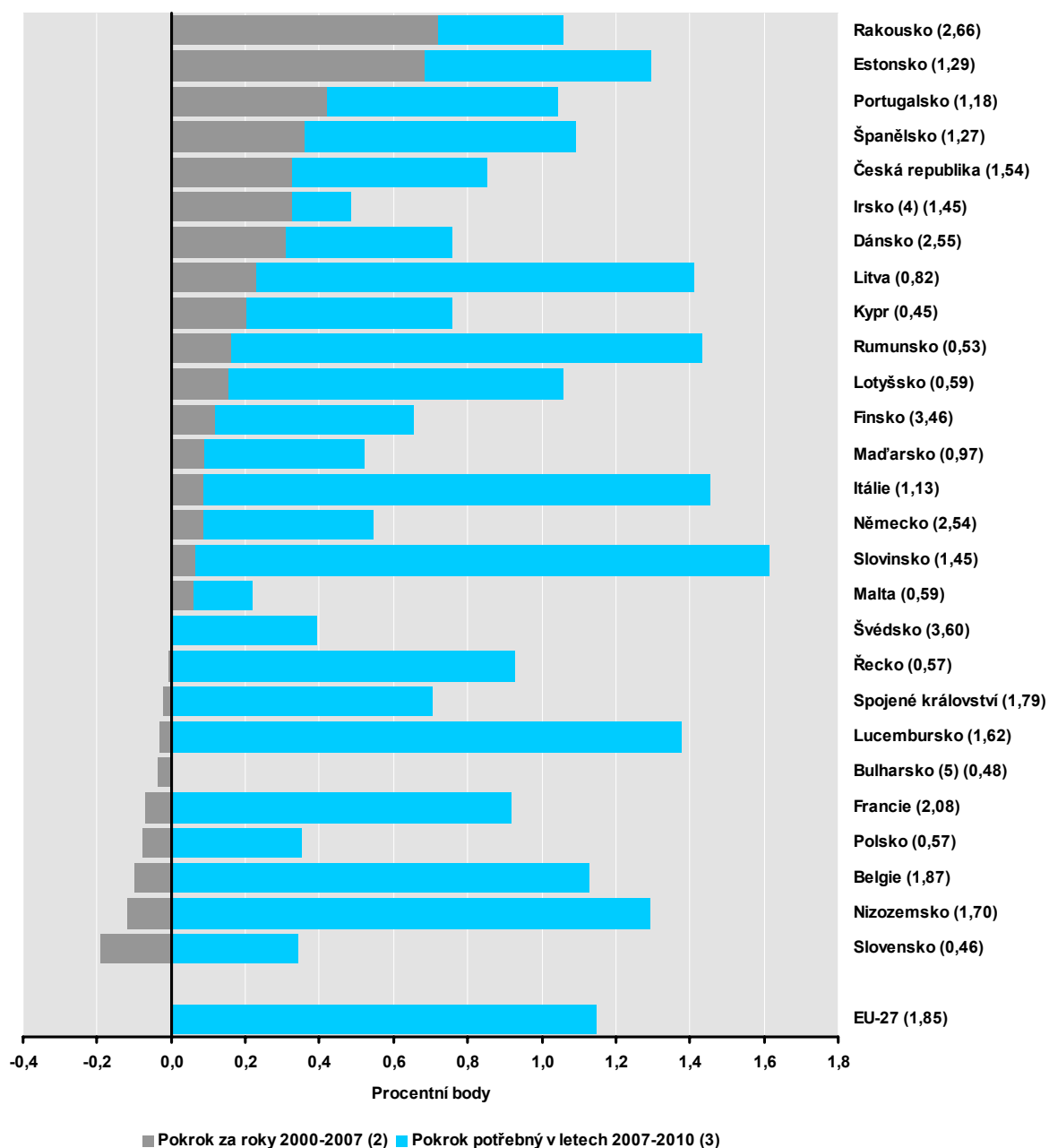
Trendy ve financování výzkumu a vývoje³⁹

V roce 2005 činilo financování výzkumu a vývoje ze strany vlád v zemích EU-27 0,63 % HDP ve srovnání s 0,64 % v roce 2000. Přidání finančních prostředků Společenství a předešlých daňových příjmů k tomuto číslu by financování výzkumu a vývoje ze strany vlád přiblížilo úrovni dosahované v USA. Stejně jako v případě intenzity výzkumu a vývoje je situace na úrovni členských států dynamičtější. Čtrnáct členských států v letech 2000–2007 vládní podporu pro výzkum a vývoj zvýšilo. Na druhé straně bylo zaznamenáno mírné snížení v Německu a Francii a omezené zvýšení ve Spojeném království a v Itálii. Skutečnost, že tyto čtyři členské státy představují velký podíl celkového státního rozpočtu na výzkum a vývoj v zemích EU-27, vysvětluje stagnaci zaznamenanou na úrovni EU.

Financování výzkumu a vývoje podnikatelským sektorem v zemích EU-27 činí 1,00 % HDP, zatímco v USA je mnohem vyšší (1,69 % HDP) a více než dvojnásobné v Jižní Koreji (2,43 % HDP) a Japonsku (2,62 % HDP). Je třeba poznamenat, že soukromé financování výzkumu a vývoje se v letech 2000 až 2006 v Japonsku a v Jižní Koreji podstatně zvýšilo, zatímco v USA se za stejné období snížilo.

Pokud jde o celkovou intenzitu výzkumu a vývoje, nárůst financování výzkumu a vývoje podniky v zásadě navazoval na proces dohánění zpoždění členských států začínajících z nízké úrovně. Ke zvýšení celkového financování výzkumu a vývoje EU ze soukromých zdrojů to nestačilo.

³⁹ Výzkum a vývoj se financuje ze čtyř zdrojů: podniky, státní vláda, jiné vnitrostátní a zahraniční zdroje.

Zdroj: GŘ pro výzkum

Údaje: Eurostat, členské státy

Pozn.:

1) IT: 2006; EE, IE, AT, FI: 2008.

2) IT: 2000–2006; EE, IE, AT, FI: 2000–2008; EL: 2001–2007; FR, HU, MT: 2004–2007; SE: 2005–2007.

3) IT: 2006–2010; UK: 2007–2014; FR: 2007–2012; EL: 2007–2015; EE, IE, AT: 2008–2010; FI: 2008–2011.

4) IE: Cíl intenzity výzkumu a vývoje pro rok 2010 odhadlo GŘ pro výzkum.

5) BG nestanovilo cíl intenzity výzkumu a vývoje.

Obrázek 1 : Intenzita výzkumu a vývoje – pokrok směrem k cílům pro rok 2010 (v procentních bodech); v závorce intenzita výzkumu a vývoje v roce 2007 (1)

4.3. Trendy v politikách výzkumu

V roce 2008 se vnitrostátní politiky výzkumu a vývoje vyvíjely do komplexnější a soudržnější podoby kombinace politik, přičemž mnohé členské státy se zaměřily na provádění strategií

a některé na zpracování nových strategií. Rozšiřování rozsahu strategií a změna institucionálního rámce politiky výzkumu a vývoje je trvalým trendem.

V reakci na finanční a ekonomickou krizi zavedly členské státy plány ekonomické obnovy, v nichž mnohé přikládaly velký význam výzkumu a vývoji, i když v několika nejvíce postižených zemích se očekává podstatné snížení rozpočtů a rozpočty soukromého sektoru jsou pod tlakem. Členské státy si jako přímou podporu soukromého sektoru zvolily posílení existujících daňových pobídek pro výzkum a vývoj.

Téměř všechny členské státy se ve své ekonomice zaměřují na rozvoj odvětví s vyspělými technologiemi. V mnoha členských státech byly stanoveny strategicky důležité vědecké oblasti nebo průmyslová odvětví, na které se má podpora zaměřit. Toto zaměření může sledovat různé cesty: výzkumné programy s tematickou spoluprací, iniciativy nadnárodního seskupování, tematicky specializované výzkumné ústavy nebo podpora firem založených na nových technologiích (NTBF). Prosazuje se nový přístup, kde koncentrace zdrojů vychází ze společenských úkolů a ne z oblastí výzkumu nebo průmyslových odvětví.

Zvýšení jakosti a účinnosti základny veřejného výzkumu zůstává v mnohých členských státech klíčovým aspektem reformy politiky výzkumu a vývoje. V této souvislosti je institucionální restrukturalizace základny veřejného výzkumu průběžným procesem, jehož hybnou silou je potřeba zajistit, aby veřejný výzkum mohl plnit nejvyšší normy v celosvětovém měřítku.

Je důležité, aby politici ve svých vnitrostátních politikách věnovali výslovnou pozornost evropským perspektivám s cílem maximalizovat prospěch ze synergií a přeskupení. Dohody poskytované rámcovým programem představují i nadále hlavní nástroje používané pro zajištění koordinace mezi vnitrostátními výzkumnými programy. Pokrok v otevření národních výzkumných programů je zatím ještě omezen, i když existuje řada příkladů, kdy členské státy zvyšují spolupráci na bilaterální úrovni. Mnohé členské státy v posledních letech zahájily zpracování plánů na získání špičkových výzkumných pracovníků ze zahraničí jako další způsob posílení svých vnitrostátních systémů. Všechny členské státy aktivně sledují činnosti Evropského strategického fóra pro výzkumnou infrastrukturu, účastní se jej a v některých případech ho doplňují pracemi na přípravě vnitrostátních plánů nebo zajištěním vnitrostátních finančních prostředků pro účast na projektech ESFRI.

5. VYHLÍDKY DO BUDOUCNOSTI

Výše uvedené úspěchy připravily cestu pro rok 2009, který je třetím rokem provádění 7. RP a rokem dalšího rozvoje ERA.

Po jejich zahájení v roce 2008 se pozornost v roce 2009 soustředí na realizaci pěti iniciativ ERA Společenství a na učinění dalších kroků směrem k realizaci vize ERA pro rok 2020. Ex post hodnocení 6. RP, zpráva o pokroku 7. RP a přezkoumání ERC představují významné milníky na cestě k předběžnému hodnocení 7. RP a přezkoumání finančního rámce Evropské unie.

6. ZDROJE DALŠÍCH INFORMACÍ

Více podrobností je uvedeno v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k této zprávě. Další informace lze získat z těchto veřejně přístupných zdrojů:

výroční monitorovací zprávy rámcového programu a zvláštních programů;

pětileté hodnotící zprávy;

zprávy o klíčových číslech ve vědě, technice a konkurenceschopnosti, které umožní vyhodnotit postavení Evropy ve výzkumu, vědě, technice a konkurenceschopnosti a poskytnou informace o pokroku provádění Evropského výzkumného prostoru;

statistika vědy a techniky v Evropě (Eurostat);

studie a analýzy zveřejněné v souvislosti s výzkumnými činnostmi a politikami Společenství;

praktický návod na možnosti financování výzkumu a inovací ze strany EU⁴⁰.

Většinu těchto dokumentů lze nalézt nebo si objednat na následujících internetových stránkách:

stránky EUROPA: http://europa.eu/index_en.htm;

stránky CORDIS: <http://cordis.europa.eu>;

stránky Komise k výzkumu: <http://ec.europa.eu/research>;

stránky ERA: <http://ec.europa.eu/research/era>;

stránky investic do evropského výzkumu: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>;

stránky ERAWATCH: <http://cordis.europa.eu/erawatch>;

stránky Generálního ředitelství Komise pro výzkum: http://ec.europa.eu/dgs/research/index_en.html;

stránky Generálního ředitelství Komise pro informační společnost: http://ec.europa.eu/dgs/information_society/index_en.html;

stránky Generálního ředitelství Komise pro podniky: http://ec.europa.eu/dgs/enterprise/index_en.html;

stránky Generálního ředitelství Komise pro dopravu a energetiku: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index_en.html;

stránky Společného výzkumného střediska: <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>;

stránky Eurostatu: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.

⁴⁰ Viz http://cordis.europa.eu/eu-funding-guide/home_en.html